

תוספות רבינו פרץ מסכת בבא קמא דף ד עמוד א

אצטרך סד"א מידי דהוה אעבד ואמה. פירש"י דהא תנן (לקמן פז א) עבד ואשה פגיעתן רעה הם שחבלו באחרים פטורים. ולא נהירא דא"כ ה"ל למתני עבד ואשה כדתנן התם, ועוד דההוא לא מיירי אלא [בענין] דעבד ואשה גופייהו (דפטורי מלשלם, וא"כ מאי מייתי והלא מה שהם פטורים מלשלם לאו דלא מיחיבי, דודאי מיחיבי אינהו גופייהו, אלא משום דאין להם עתה לשלם לפי שרשות אחרים עליהם, תדע דקתני בסיפא נשתחרר העבד נתגרשה האשה חיבין לשלם ?

לכן נראה לר"ת דהא דקאמר מידי דהוה אעבד ואמה, (וכו'), לאו לענין פטור עצמן אלא לענין שהאדון לא משלם נזקי עבדו ואמתו אף על גב דהוי הוא [כ]בהמתו דבידו לשומרן כמו בהמתו ואפ"ה לא מחייב האדון כשמוזיקין אחרים אף על גב דכוונתו להזיק. וא"ת היא גופא מנל, י"ל דמשנה שלימה היא במסכת ידים דתנן התם, אמרו צדוקים ומה שורי וחמורי שאין אני חייב עליהם במצוות חייב אני בהזיקן, עבדי ואמתי שאני חייב עליהן במצוות אינו דין שאתחייב בהזיקן, [א"ל] לא אם אמרתם בשורי וחמורי שאין בהם דעת, תאמרו בעבדי [ואמתי] שיש בהם דעת שמא יקניטנו רבו וכו', כדקאמר בסמוך, ולכך נמי נקט אמה אף על גב דהויא בכלל עבד משום [דהוא] לישנא דמתניתין נקט.

שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף ד עמוד א

תוס' הרא"ש

מצאתי בשם הר"ר יונה... ונראה בעיני דודאי עבד ואמה שהזיקו בשוגג דין הוא שלא לחייב את רבם דבחזקת שמור קיימי כיון דבני דעת נינהו והן שומרים עצמם ומדקדקים במעשיהם אבל בודאי בשכוונתם להזיק ראוי לחייב את רבם כדי שישמרם שלא יתכוונו להזיק אלא לפיכך פטורין לפי שקשה לשומרם מלהזיק כיון שכוונתם להזיק. איכא דקשיא ליה היכי ס"ד למימר מידי דהוה אעבד ואמה מי לא הוה ידע דעבד ואמה פטורים שמא יקניטנו רבו והלא משנה שלמה היא במסכת ידים ? ונ"ל דהוה סבירא ליה השתא שאם היה ראוי לחייב הקרן מפני שכוונתו להזיק כל שכן שיש לחייב בעבד ואמה שיש בהם דעת וכוונתם להזיק ויותר שמירתם מוטלת על רבם שלא יתכוונו להזיק בין מחמת הקנטה בין שלא מחמת הקנטה אלא לפיכך פטורים לפי שקשה לשומרם מלהזיק כיון שכוונתם להזיק, ואהדר רב אשי עבד ואמה לאו טעמא רבא וכו' כלומר עבד ואמה ודאי (אי) אפשר לו לשמרם כיון שמתכוונים לצאת מחמת שמירת רבם ולהקניטו. עוד י"ל דהוה סבירא ליה שאין לפטור מן הטעם ההוא אם הזיקו שלא מחמת הקנטה אלא עיקר הטעם הוא לפי שקשה לשומרם מלהזיק כיון שכוונתם להזיק. והטעם השנוי במשנה לדחות בו הצדוקים אמרוהו שהיו אומרים קובל אני עליכם פרושים אם שורו וחמורו חייב בנזקו עבד ואמה לא כל שכן וכדאמרין בעלמא קשה בעיניכם שדחיתני אויבי בקש. ע"כ תוספי תוספות להרא"ש ז"ל.

תוס' שאנץ

ולעיקר הקושיא שמקשים התוספות ז"ל י"ל שהמקשה היה סבור דעבד ואמה דפטורי היינו מן הפסוק או ממכה בהמה ישלמנה דמשמע המכה עצמה ישלמנה או מקרא אחרינא ושמא יקניטנו דקתני במשנה הוי טעמא דקרא לכך קאמר עבד ואמה יוכיחו שכוונתם להזיק ופטורים א"ל רב אשי לאו מקרא נפיק אלא טעמא רבא איכא. תוספות שאנץ.

ר' ישעיה

ורבינו ישעיה ז"ל פירש וז"ל: דהוה מדמה לפי מה דהוה אמר לא לכתוב קרן ותיתי משן וכיון דשבק קרא קרן ודאי משום דמדמינן לעבד ואמה הוא דשבקוה וסברא דשמא יקניטנו רבו גרועה היא דהתם דחשיב ליה במסכת ידים היינו לפי האמת דמחייב רחמנא קרן ולא פטרינן ליה מטעם עבד ואמה שמע מינה דמשום שמא יקניטנו הוא. ע"כ.

ר"ש מסכת ידים פרק ד משנה ז

שאם אקניטנו. היינו דאמרין בב"ק (דף ד א) אטו עבד ואמה לאו טעמא רבה אית בהו שמא יקניטנו רבו וילך וידליק גדישו של חבירו ונמצא מחייב את רבו ק' מנה בכל יום :

רמב"ם הלכות גניבה פרק א הלכה ט

העבד שגנב פטור מן הכפל ובעליו פטורין שאין אדם חייב על נזקי עבדיו אף על פי שהן ממונו מפני שיש בהן דעת ואינו יכול לשמרן שאם יכעיסנו רבו וילך וידליק גדיש באלף דינר וכיוצא בזה משאר נזקין, נשתחרר העבד חייב לשלם את הכפל. ומה הדין בעבד כנעני קטן – ומדוע לא פטר כי אין שמירה בעבדים ? האם מכאן שיש הבדל בין שמירה שלא יוזקו לשמירה שלא יזיקו ? מה פטור העבד עצמו ומה פטור הבעלים ? האם יש הבדל בין גניבה לנזיקין ?

ערוך השולחן חושן משפט סימן שפ"ט סעיף ה

דווקא בעלי חיים שאינם מדברים כשהם ברשות האדם חייב על הזיקן שעשו דהיה לו לשומרן אבל בעל חי מדבר שברשותו של אדם כעבד ואמה שהזיקו אינו חייב בהזיקן ולא מן הדין אלא מפני התקנה שאם אתה אומר שהבעלים ישלמו יעשו הזיקות הרבה בכל יום כשהבעלים יקניטו כמ"ש בסי' שמ"ח וכששתחרר חייב לשלם וכשרגיל להזיק מכין אותו שלא יזיק ואפילו אם הזיק העבד בשוגג דלא שייך טעם שנתבאר פטורים הבעלים ג"כ שאם אתה אומר שיתחייבו על שגגתם אף כשיהיה מזיד יאמר שוגג אני כדי שישלם בעדו וירבה הזיקות [תוס' ב"ק ד' א] ועוד דעל שוגג פטור האדון מדינא דכיון דהוא בר דעת אין על האדון לשומר דישמור את עצמו ולא דמי לבהמה שחייבת התורה בהזיקה שהרי אין לה דעת לשמור את עצמו ורק כשעשה העבד נזק במזיד היה לנו לחייב את האדון כדי שישמרנו ורק מטעם שלא ירבה לו הזיקות מוכרחים אנתנו לפטורו גם בזה [הר"י בש"מ שם] ודיני שור שהמית אדם יתבאר בסי' ת"ה בס"ד :

מה עולה מדבריו ?

חדושי ר' חיים הלוי הלכות גזלה ואבדה פרק ט הלכה א

והנה בפ"א מהל' גניבה הל"ט כתב הרמב"ם ז"ל העבד שגנב פטור מן הכפל ובעליו פטורין שאין אדם חייב על נזקי עבדיו אף על פי שהן ממונו מפני שיש בהם דעת ואינו יכול לשמרן שאם יכעיסנו רבו ילך וידליק גדיש באלף דינר וכיוצא בזה משאר נזקין עכ"ל, והוא מתני' במס' ידים והובאה בסוגיא דריש ב"ק, אלא דקשה דשם הא מיירי לענין עבדו ואמתו אם חייב בנזיקה, דשם הוי דינא דכל שהוא ממונו שמירתו עליו וחייב בנזקיו, וזהו דבאה המשנה להשמיענו דהואיל ועבדו ואמתו הויין בני דעה ע"כ אין שמירתן עליו, אבל למה הביא זאת הרמב"ם לגבי גנבה, דחיובה הוא רק מחמת עצמו, ואשר גם אם היו הבעלים מתחייבים בשמירת עבדם ואמתם הרי ג"כ לא שייך זאת לחיובא דגנבה וגזילה, וצ"ע למה שינה הרמב"ם משנה זו והביאה בדין גנבה ?

ואשר נראה מוכרח בדעת הרמב"ם, דס"ל דבגניבה וגזילה חיוב חלוק¹, דנהי דדין השבה הוא חיוב דרמיא אבעלים לבד, ולא שייך בזה כלל דין שמירתן עליך², אבל מ"מ חיוב תשלומין שבהן, כיון דהוא גם מדין מזיק, שפיר יש לחייבן גם מדין שמירתן עליך, והא דמיפטר בעבד ואמה הוא רק משום טעמא דבני דעה נינהו ואין שמירתן על הבעלים. ולפי זה גם נזק גנבה וגזילה ג"כ איכלל בהך מתניי דידיה, וזהו דקבעה הרמב"ם בדין גנבה ולא בדין נזקין כדי להשמיענו זה גופא דגם בגנבה וגזילה אית בהו דין נזקין.....

קונטרסי טעוריים (רי"ז גוסטמן) בבא קמא טעור ה אות ג - ד

והנה קודם כל עלינו לבאר מאיזה טעם היה חייב בעל העבד לשלם בעד נזקי עבדו אי לאו טעמא דשמא יקניטנו, ונעתיק המשנה ידיים פרק ד... ולכאורה משמע דכונת המשנה לחייבו מדין ממונו שהזיק, דהא עבד הוא קנין כספו של האדון כמו שור וחמור, וזהו דקאמרו הצדוקים דיש לחייבו בקל וחומר משור, ובשור הרי נאמרו ג' אבות קרן, שן, ורגל, והכי נמי יהא תלוי באיזה אופן יזיק העבד, אם דרך הילוכו יהא חיובו מדין רגל, אם בהנאה להזיקו יהא חיובו מדין שן, ואם בכוונה להזיק יהא דינו כדין קרן. ועיי' משנה אחרונה שם פירש כן, דחיובו הוא משום ממונו שהזיק. ועיי' שמבאר דכונת המשנה למילף משור תם.

ולהני"ל דחיובו של בעל העבד הוא מדין ממונו המזיק, יש לעיין דהנה פשוט דעל העבד עצמו כשהוא מזיק מוטל עליו חיוב תשלומין מדין אדם המזיק, וכדמפורש במשנה לקמן דף פז ע"א נתגרשה האשה נשתחרר העבד חייבין לשלם, והא דתנן שם עבד ואשה שחבלו באחרים פטורים, פירש"י שם "שאיין להם מה לשלם", ולפי זה בכל היזק של עבד ישנם שני שותפין לחייבן בעד ההיזק, העבד עצמו שיש לחייבו מדין אדם המזיק ובגדרים של אדם המזיק בין בשוגג בין באונס, וכדתנן אדם מועד לעולם, ואת בעל העבד שמחויב הוא מטעם שור שהזיק...

אולם יש להקשות על המשנה דידיה, דקאמר שמא ידליק גדישו וכו', והא כיון דכל חיובו של בעל העבד אינו אלא מדין ממונו וכמו שורו שהזיק. וכן משמע מלשון תוס' רבינו פרץ בסוגיין וז"ל... עכ"ל. משמע מלשון דחיובא דאדון הוא משום "בהמתו", וכהמשנה אחרונה הנ"ל אלא שיקשה אם כן איך יתחייב על אש בהמתו, הא אין חיוב על אש דבהמתו, וז"ל תוס' לקמן דף כב ע"א ד"ה לאו ממונו דבעל כלב הוא, דהוא לא הדליקו ועל אש של כלבו לא חייבתו תורה ואף על גב דלגבי בור אצטרך מיעוט איש בור ולא שור בור כדאמרינן כו' תרי איש כתיב מ"מ פשוט ליה לגמרא משום איזה דרשא דפטור על אש בהמתו דג' אבות נאמרו בשור ולא יותר עכ"ל. ויקשה איך יתחייב האדון על אש של עבדו, ובדאי אין כונת המשנה על מקום הגחלת, דלא שייך על זה שיתחייב מאה מנה בכל יום, וגם הרי סתמא קאמר ילך וידליק משמע ככל אש דעלמא.

וז"ל הרמב"ם פרק א מגנבה הלכה ט... עכ"ל. וכתב המ"מ דמקורו של הרמב"ם היא המשנה פרק אחרון דידיה והביאה בסוגיא פרק ארבעה אבות דף ד ע"א. והנה דברי רמב"ם קשה טובא הלא המשנה דנה לחייב את האדון בדיני נזקין, ולמה שינה הרמב"ם ולא הביא הלכה זו בהלכות נזקין, רק בהלכות גניבה. ויותר קשה איך אפשר לחייב את האדון בעד גניבת עבדו הלא כל הקל וחומר לחייבו הוא משורו וחמורו, ואטו שייך לחייב את בעל השור בעד גניבת שורו.

וראיתי שכבר הקשה זאת בחי' הגר"ח הלוי זצ"ל פרק ט מגו"א, ועיי' שם... והנה לפירוש הגר"ח הנ"ל דחיובו דהאדון בגניבת עבדו אינו אלא משום נזקין, לכאורה לא שייך חיוב נזקין אלא על קרן דגניבה, אבל כפל לכאורה אינו אלא מדיני גניבה, ואם כן היה לו להרמב"ם לכתוב דין עבד שגנב בהלכות גזילה לא בהלכות גניבה.

ומה שנראה לי בזה ותודה לדי' שזכיתי לכיין בזה לדברי הגאון ר' נפתלי טרופ זצ"ל דאין כונת המשנה לחייב את האדון רק מדין ממונו שהזיק, אלא הכונה דילפינן גם שהאדון מחוייב לשלם כל תשלומי נזקין שהעבד נתחייב בהן בין מדין אדם המזיק בין מדין גנב, שהרי גם גנב וגולן המה מאבות נזיקין והתחלת ועיקר החיוב הוא על העבד עצמו, וכדתנן במתניתין לקמן דף פז ע"א נשתחרר העבד חייב לשלם, וילפינן מקל וחומר דנזקי שורו וחמורו חידוש זה שבעל הממון מחוייב גם לשלם חיובי נזקין המוטלים על ממונו. [ואולי זהו דיוק הלשון במשנה דידיה הנ"ל שאני חייב "בהן" מצות].

ולענ"ד רמז הטור לזה בלשון הצח, וז"ל בחו"מ סימן שטו ועבד שגנב מחזירין הקרן לבעלים אם הוא בעין וכפל אין לו דאין לו משלו מה לשלם וגם אין בעליו חייב לשלם בשבילו ולא שאר כל דבר שמזיק כיון שהוא בן דעת ובעלים אינו יכול לשמרו כו' עכ"ל. הרי דדייק לכתוב "בשבילו" כונתו כדברינו דהחיוב חייל על העבד והאדון משלם רק בשביל העבד. ונראה דבכונה ובדיוק נמרץ נקטה המשנה הציור "ילך וידליק גדישו של אחר" להשמיענו דלא שייך בעבד פטורא דאיש אש ולא שור אש... דאין חיובו של האדון מטעם אש בהמתו, אלא מכיון שהעבד נתחייב בתשלומין מטעם אשו, שוב נתחייב האדון בשביל העבד. והשתא דברי הרמב"ם ברורים ונכונים, דגם דין עבד שגנב הוציא הרמב"ם ממשנה דכמו שאין שום חיוב על אש בהמתו אפילו הכי היה האדון מתחייב בתשלומין המוטלים על עבדו, הכי נמי נהי דאין חיוב תשלומין על גניבת בהמתו, אפילו הכי כיון שהעבד נתחייב בגניבה שוב יש לחייב את האדון לשלם בשביל העבד אי לאו טעמא דשמא יקניטנו. ובדיוק נקט הרמב"ם הלכה דעבד בהלכות גניבה, להשמיענו שגם כפל שייך לחייבו בשביל העבד. ועיי' בחי' הגר"ח שכתב דאם העבד יזיק את האדם היינו מחייבים את הרב בדי' דברים, אף דשור פטור משום איש בעמיתו ולא שור בעמיתו, מכל מקום בעבד כיון שהוא חייב בדי' דברים, שוב מחויב האדון לשלם החיובים של עבדו.

שרידי אש מסכת בבא קמא סימן יא

והנה יש חקירה משפטית האם חיובו של אדם על נזקי ממונו הוא מטעם דבאמת הוא המזיק כיון דלא שמר כראוי ("ושמירתן עליך"), והוי כאילו בעצמו ובגופו הזיק מפאת אי - זהירות יתרה, והוא נחשב לאדם המזיק דהא חייב גם אשוגג, ואם נאמר כן, אז מובן דזה שייך רק אצל שור וחמור דאין להם דעת לשמור את עצמם, ועיי' שמירתם על הבעלים, משא"כ בעבד ואמה דיש להם דעת, לא שייך כלל לחייב את הבעלים על שלא שמרו אותם. וזה פשוט. ולפי"ז יותר יש סברא לחייב באין כוונתו להזיק, דאז הו"ל לבעלים יותר להסיק על דעתן דזיקו, וגם יותר קל לשמרם, ועיי' הפשיעה יותר גדולה.

אבל יש עוד סברא אחרת, דהחיוב הוא מטעם דתמיד הבעלים חייבים באחריות ממונם, ולפי"ז באמת המזיק הוא השור, ואנו רק מחייבים את הבעלים כיון שהוא "ממונו". וא"כ ק"ו הוא דהי לנו לחייב בעבד ואמה, וכיון דגם הם ממונם אז עלינו לחייב באחריותן את הבעלים. ולפי סברא זו פשוט דיש לנו לחייב יותר על כוונתו להזיק כיון דאז פשיעת השור גדולה, והרי עלינו אנו דנים, ולא על הבעלים.

¹ בגניבה וגזילה - יש חיוב השבה וחזון מחיוב זה יש חיוב על עצם הנזק מדיני נזיקין - וכדלקמן.

² מדוע? מה הדין אם קוף גונב חפץ ומעלימו - האם הבעלים חייבים?

והנה בידיים פ"ד משנה ז' איתא... אנו רואים איפוא שהצדוקים דימו חיוב הבעלים בנוזקי עבדו לחיובם בנוזקי שורו, אעפ"י שבעבד ודאי שאין לחייבו מצד חיסרון שמירה, שהרי אינו מחוייב לשמור עבדו, אלא יש כאן חיוב בעלות שבעיקרו הוא מוטל על העבד שחייב במצוות, ומכיון שאינו בר תשלומין הטילוהו על בעליו. ותשובת הפרושים: "אמרו להם לא, אם אמרתם בשורי וחמורי שאין בהם דעת תאמרו בעבדי ובאמתי שיש בהם דעת, שאם אקניטם ילך וידליק גדישו של אחר ואהא חייב לשלם", אפשר שלא באה אלא לומר שמפני התקנה פטרוהו לבעל העבד. וכן משמע לכאורה מלשון הגמ' בבא קמא ד', א: "אמר רב אשי לאו טעמא רבה אית בהו שאם יקניטנו רבו ילך וידליק גדישו של חברו ונמצא זה מחייב את רבו מאה מנה בכל יום". בדבריו האחרונים (ונמצא זה וכו') שהוסיף רב אשי על לשון המשנה בא להסביר ולומר שהבעלים פטורים מתקנת חכמים.

ולדעת ריש לקיש שסובר שיסוד החיוב בתשלומי נזקי ממונו אינו ביחס הבעלות אלא בחובת השמירה, תשובת הפרושים היא: אם אמרתם בשורי וחמורי שאין בהם דעת, כלומר: ומשום כך אני חייב בשמירתם, תאמרו בעבדי ובאמתי שיש בהם דעת. ומשום זה איני חייב בשמירתם ולפיכך איני חייב בנוזקן.

הסיוס הנמוקי: "שאם אקניטם ילך וידליק גדישו וכו'" אולי הוא מכוון רק לדבריהם של הצדוקים וכנ"ל. ויותר נראה שסיוס זה בא לשם הוכחה שעבד ואמה אינם בשמירה, שהרי אי אפשר להטיל על הבעלים שמירת בעלי דעת ורצון. שאם אתה אומר כן אין לדבר סוף: שאם אקניטם ילך וידליק וכו'. ומכאן שאין לבעלים חובת שמירה בנוגע לעבדו ואמתו.

יסוד המחלוקת האם כוונתו להזיק היא סיבה לפטור או לחיוב

והנה בעל הפירוש הראשון בגמ' חשב דטעמא דחכמים הוא משום דסבירא להו הטעם הראשון הנ"ל, דהיינו החיוב הוא על "שמירתן עליך", ופירוש אין להם דעת - אין להם כוונה להזיק, וע"כ מחייבין את הבעלים על אשר לא שמרו, משא"כ בעבד ואמה דיש להם דעת, פירוש כוונה להזיק, ואי אפשר לחייב את הבעלים על אי שמירתם. ולפי"ז שפיר מייתי איצטריך סד"א מידי דהוי אעבד ואמה דפטורים בכוונתו להזיק והכי נמי נפטור בכוונתו להזיק. ועל זה השיב לו רב אשי דזה אינו. דבאמת גם הפרושים סוברים דהחיוב הוא מטעם "ממונו", ואנו דנים על השור מתחילה, וא"כ ק"ו דיש לחייב בכוונתו להזיק. ואי תימא א"כ צדקו הצדוקים באמרם ק"ו גם על עבד ואמה, זה אינו דמה שמחייבין את הבעלים בנוזקי ממונו אף על גב דהממון הוא המזיק, הוא משום דאי אפשר לקרוא ולתבוע לדין את השור משום דאין לו דעת והבעלים הם "האישיות המשפטית", משא"כ בעבד ואמה דיש להם דעת, ואפשר לתבוע אותם לדין, ואין אנו יכולים לחייב את הבעלים, כיון דהם הרי עושים לפעמים דווקא נגד דעת הבעלים, כגון אם יקניטנו וכו'. אבל האמת דהחיוב הוא מטעם "ממונם", ואתי שפיר בס"ד.

רשימות טעויות (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת בבא קמא דף ד עמוד א

תוס' ד"ה לאו. ז"ל וי"ל וכו' עכ"ל. לדין שמא יקניטנו רבו וכו' יתכן להציע שני פירושים: א) א"א לשמור את העבד במציאות ולכן הבעלים פטורים; ב) א"נ מאחר שחייב העבד עצמו לשמור את גופו שלא יזיק והוא מדין אדם המזיק אין מחייבים אף את בעליו בשמירתו. מזיק שניתן לחייבו בין מדין אדם המזיק ובין מדין ממון המזיק מטילים עליו חלות דין אדם המזיק ולא חלות דין ממון המזיק....

וניתן לחקר, אליבא דטעם "שמא יקניטנו רבו" מה הדין באדון שיראה את עבדו שהוא הולך להזיק ויכול האדון למונעו מכך האם חייב למונעו מטעם בעל המזיק, כי אף על פי שהאדון פטור מלשלם מ"מ יתכן שחלים עליו איסורי בעל המזיק. ונראה שעל פי ההו"א שכוונתו להזיק פוטרת מדין אנוס עולה שכאשר אינו אנוס בודאי מוטלת עליו חובת שמירה וחייב למונעו מלהזיק. אמנם לפי המסקנא שפטור מטעמא רבה וכו' - וכדנ"ל שדין אדם המזיק שחל על עצמו של העבד פוטר את אדונו מלהיות חייב מדין ממון המזיק - יש להסתפק אם העבד מופקע לגמרי משמירה משום שבר דעת הוא ויש לו חיוב שמירה על עצמו ואין איסורי מזיק וחיובי שמירה חלים כלל על בעליו, או"ד בכל זאת חייב לשומרו מלהזיק ואין כאן אלא פטור תשלומין בלבד, וצ"ע.

ב

כתב הרמב"ם בפ"א מהל' גניבה (הל"ט) וז"ל העבד שגנב פטור מן הכפל ובעליו פטורין שאין אדם חייב על נזקי עבדיו אף על פי שהן ממונו מפני שיש בהן דעת ואינו יכול לשומרן שאם יקניטנו רבו ילך וידליק גדישו וכו' עכ"ל. יש להקשות הרי "ואינו יכול לשומרן" היא סברת המקשן שבמציאות א"א לשומרן ולפ"י הבעלים פטורים. ואילו דברי הרמב"ם "אף על פי שהן ממונו מפני שיש בהן דעת" משמע קצת כרב אשי כי בגלל חיוב אדם המזיק שחל על העבד לא חל החיוב של ממון המזיק על הבעלים, וצ"ע ביישוב הסתירה... ואמר הגר"מ הלוי זצ"ל שצ"ל שחיובי חבלה אינם חלים באופן ישיר על האדון אלא חלים לכתחילה על העבד והאדון מתחייב לשלם בשביל עבדו. קנין ממון שיש לרב בעבדו מחייבו לשלם כל חיובי ממונו כולל תשלומי חבלה המהווים עונשין. ויוצא שאם אנס עבד נערה או שהיה שומר ופשע בשמירתו בדין הוא שחייב האדון לשלם את חיובי התשלומין שחלים על העבד. בכך מוסברת שיטת רש"י המחייבת אדון בעד חבלת עבדו לולא טעמא רבה של "שמא יקניטנו".

ולפי"ז מבואר אף פסק הרמב"ם הנ"ל בעבד שגנב שלולא טעמא דשמא יקניטנו היה האדון חייב לשלם כי חיובי הממון של העבד מחייבים את אדונו לשלם. ואין צורך לומר כגר"ח זצ"ל שגנב הוי מזיק, ודו"ק....